

Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR) - uitgebreid een overzicht ten behoeve van clubs en afdelingen aangesloten bij de Fotobond

Tijdens de Algemene Leden Vergadering van de Fotobond van 24 april 2021 is besloten een commissie in te stellen welke zich zou gaan buigen over de WBTR, de gevolgen voor aangesloten fotoclubs en voor de afdelingen en hierover advies uit te brengen.

De commissie bestaat uit: Mary van Rossenberg (voorzitter) en Oege Lam, John Meijers en Jan Versteeg, leden.

De commissie heeft zich gebaseerd op de tekst van de Wet (Staatsblad 2020, 507) en toelichtingen en commentaren door Notaris- en Advocaten kantoren en een Webinar gevolgd.

Nadere toelichting

De WBTR betreft enkele wijzigingen van BW-2 (Burgerlijk Wetboek, boek 2). Er wordt een aantal bepalingen inzake bestuur en toezicht op het bestuur van rechtspersonen gewijzigd of toegevoegd. De wet is bedoeld ter verbetering van de kwaliteit van bestuur en toezicht van rechtspersonen met onder andere als doel witwassen en financiering van terrorisme tegen te gaan.

De wet is in hoofdzaak in het leven geroepen voor verenigingen en stichtingen in de semipublieke sector (Woningbouwverenigingen, Ziekenhuizen), maar geldt evenzeer voor kleine verenigingen!

De overheid wil dat bestuurders en toezichthouders transparant zijn en het belang van de vereniging voorop stellen.

De WBTR treedt in werking op 1 juli 2021.

De wijzigingen hebben betrekking op alle rechtspersonen: Naamloze- en Besloten Vennootschap, Vereniging, Coöperatieve Vereniging en Stichting.

Wij behandelen hier alleen de wijzigingen welke betrekking hebben op verenigingen.

Van belang is nog onderscheid te maken tussen *Formele en informele verenigingen*.

Formele verenigingen zijn opgericht bij notariële akte. De oprichting van informele verenigingen is vormvrij (onderhandse akte; soms alleen mondelinge afspraken).

Informele verenigingen zijn geen rechtspersoon en hebben beperkte rechtsbevoegdheid.

Bij formele verenigingen is primair de vereniging aansprakelijk. Alleen wanneer sprake is van onbehoorlijk bestuur zijn de bestuurders aansprakelijk.

Bij informele verenigingen zijn altijd de bestuurders aansprakelijk.

De formele vereniging moet worden ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, de informele niet. Een informele vereniging mag wel ingeschreven worden. Dat beperkt de aansprakelijkheid: in dat geval moet de wederpartij bij een transactie aannemelijk maken dat de vereniging niet aan haar verplichtingen kan voldoen.

Een informele vereniging kan geen bankrekening openen.

De wijzigingen in de WBTR op een rij

Taakvervulling

Nieuw is de bepaling: Bij de vervulling van hun taak richten de bestuurders zich naar het belang van de vereniging en de met haar verbonden organisatie. (Denk hier bijvoorbeeld aan het belang van leden, vrijwilligers en commissies).

Hoewel deze wettelijke bepaling tot nu toe ontbrak zal in de praktijk een bestuurder er wel naar gehandeld hebben.

Regeling voor belet en ontstentenis

Nieuw is de verplichting om een regeling te treffen voor het geval **alle** bestuurders niet in functie zijn (belet = tijdelijke afwezigheid; ontstentenis = vacature). Er moeten vervangers worden aangewezen (met naam en toenaam) of die taak wordt toegewezen aan een bestaand of nieuw orgaan.

Zijn er statuten? Dan moet hieromtrent een bepaling worden opgenomen bij de eerstvolgende statutenwijziging van de vereniging. Dus: zolang de statuten niet (om andere redenen) gewijzigd worden, behoeft deze bepaling niet direct te worden opgenomen.

Een aan de Nederlandse Bridge Bond ontleende voorbeeldtekst voor deze bepaling die kan worden opgenomen in de statuten:

Bij ontstentenis of belet van alle bestuursleden berust het bestuur tijdelijk bij de continuïteitscommissie of de door deze commissie aan te wijzen personen. Voor de gedurende deze periode verrichte bestuursdaden worden de aanwezige personen met een bestuurder gelijkgesteld.

Denkbaar is dat een reeds bestaande commissie (bijvoorbeeld de kascommissie) deze taak krijgt toebedeeld. Dat is eenvoudiger dan het benoemen van een afzonderlijke commissie hiervoor:

Ingeval van belet of ontstentenis van alle bestuursleden berust het bestuur tijdelijk bij de kascommissie of de door de kascommissie aan te wijzen personen. Voor de gedurende deze periode verrichte bestuursdaden worden de aanwezige personen met een bestuurder gelijkgesteld.

Beperking meervoudig stemrecht.

Het komt voor dat niet alle bestuurders hetzelfde aantal stemmen hebben in het bestuur, soms zelfs dat 1 bestuurder meer stemmen heeft dan de andere bestuurders tezamen. Dit mag niet meer: Een bestuurder mag nooit meer stemmen hebben dan de andere bestuurders tezamen.

Deze bepaling moet uiterlijk 5 jaar na inwerkingtreding van de wet in de statuten worden opgenomen. Staat zo'n bepaling in de statuten en worden die niet binnen 5 jaar op dit punt gewijzigd, dan is die bepaling daarna nietig (is niet langer van toepassing).

Tegenstrijdig belang

Indien een bestuurder een tegenstrijdig belang heeft bij een bepaald onderwerp, mag hij niet aan de beraadslagingen deelnemen en over een te nemen besluit mag hij geen stem uitbrengen.

Stemt een betrokken bestuurder toch mee dan is het besluit ongeldig. Dit heeft alleen interne werking, dus binnen de vereniging. Komt zo'n besluit naar buiten dan is de vereniging er wel aan gebonden!

Indien nu in statuten andere bepalingen zijn opgenomen met betrekking tot een tegenstrijdig belang, dan worden die voor niet geschreven gehouden, dus zijn vanaf 1 juli 2021 niet meer geldig.

Benoeming op bindende voordracht

Indien de voordracht voor een bestuurslid slechts één kandidaat betreft, dan is die automatisch benoemd (dus geen stemming meer), tenzij het bindend karakter aan de voordracht wordt ontnomen met 2/3e meerderheid van de ALV.

(Met andere woorden: bij voordracht van 1 persoon is die benoemd, tenzij met 2/3e meerderheid anders wordt beslist).

Bezoldiging bestuurders

De ALV kan aan bestuursleden een bezoldiging toekennen. Tot nu toe ontbrak een wettelijke grondslag hiervoor. *Dus "onderhands" te regelen door het bestuur mag niet meer.*

De vergoeding van gemaakte onkosten is een andere zaak. Dit mag uiteraard wel.

Overweeg de regels voor onkostenvergoedingen vast te leggen in een financieel reglement.

Aansprakelijkheid bestuurders, algemeen

In de WBTR zijn geen nieuwe bepalingen opgenomen wat betreft algemene aansprakelijkheid van bestuurders. Kort gezegd is de regel: Een bestuurder is aansprakelijk als hij zijn taak niet behoorlijk heeft vervuld en hem ernstig verwijt kan worden gemaakt.

Een bestuurder is ook aansprakelijk voor schade door iets wat een medebestuurder heeft gedaan of nagelaten, tenzij hij kan aantonen dat de schade niet aan hem te wijten is en hij maatregelen heeft genomen de gevolgen van het onbehoorlijk bestuur af te wenden.

Aansprakelijkheid bestuurders bij faillissement

Voor verenigingen was er geen specifieke bepaling in de wet.

Nieuw is nu de regel (zoals die al luidde bij bijvoorbeeld BV's): Een bestuurder is hoofdelijk aansprakelijk voor het tekort bij faillissement, **indien sprake is van onbehoorlijk bestuur** (door de curator te bewijzen), tenzij die bestuurder kan aantonen dat het onbehoorlijk bestuur niet aan hem te wijten is. Een medebestuurder kan dan eventueel wel aansprakelijk zijn.

Toezicht op het bestuur

Tot nu toe ontbrak in de wet een regeling voor toezicht op het bestuur. Men was dus vrij om dit wel of niet te regelen, en indien wel de wijze waarop. In de WBTR wordt gesproken over een Raad van Commissarissen (RvC), maar "de statuten kunnen bepalen dat een andere benaming wordt gebruikt, bijvoorbeeld Raad van Toezicht (RvT)". Gebruikelijk is om bij commerciële bedrijven te spreken over een RvC en in andere sectoren van RvT. Wij hanteren hier de benaming Raad van Toezicht (RvT).

Het blijft echter nog steeds mogelijk om geen toezicht op het bestuur in de statuten op te nemen. Dat zal in de praktijk voor fotocclubs en afdelingen het geval zijn.

Indien men een toezichthoudend orgaan wil instellen, dan kan dat nu binnen het bestuur (het **monistisch model**), of buiten het bestuur door middel van een RvT (het **dualistisch model**). Het is of/of, dus een toezicht binnen het bestuur plus een RvT is niet toegestaan. Dit is een vrij complexe- materie en zal naar wij aannemen niet van toepassingen zijn voor een fotocclub en ook niet voor de afdelingen. Aan het eind van deze notitie is nog een vergelijking opgenomen van de regels die gelden voor het monistisch- en het dualistisch model.

Een afsluitende opmerking over de Afdelingen

Wij gaan hier uit van de Modelstatuten van de Fotobond. Voor zover bekend zijn bij de afdelingen gewoonlijk 3 of 4 bestuursleden ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Ook zijn er vaak commissies, maar die leden zijn niet ingeschreven bij de KvK en dragen geen bestuursverantwoordelijkheid in de zin van de wet.

Er is geen sprake van een toezichthoudend orgaan.

Ook hier berusten toezicht en uiteindelijke besluitvorming bij de ALV. Bovendien houdt de landelijke bond oog op de afdelingen middels hun jaarrekeningen en begrotingen.

Wij volstaan met te verwijzen naar de opmerkingen zoals die gelden voor de clubs.

Deze notitie is opgesteld in juni 2021 door de Commissie WBTR van de Fotobond. De commissie is ingesteld door de algemene ledenvergadering en bestaat uit Mary van Rossenberg (voorzitter), Jan Versteeg, John Meijers en Oege Lam. *De commissie heeft de stukken met de nodige zorgvuldigheid bestudeerd en hierop haar advies gebaseerd. De commissie kan echter geen verantwoordelijkheid nemen voor de maatregelen welke in een specifieke situatie nodig zijn. Hiervoor is het bestuur van een vereniging verantwoordelijk.*

Wijzigingen door invoering Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR) per 1 juli 2021

	Huidig	Nieuw
1	<i>Taak en bevoegdheden bestuurder</i>	
	Belast met het besturen van de vereniging	Bestuurders richten zich naar het belang van de vereniging en de met haar verbonden organisatie
2	<i>Regeling voor belet en ontstentenis</i>	
	(NB: is regeling indien alle bestuurders niet meer in functie zijn) Niet verplicht	Verplicht vervangers aan te wijzen Geldt voor bestuur en RvT Opneming in de statuten, bij de eerstvolgende statutenwijziging. Geen maximumtermijn.
3	<i>Beperking meervoudig stemrecht</i>	
	Bestuurders kunnen ongelijk aantal stemmen hebben in het bestuur. Eén bestuurder kan meer stemmen hebben dan de andere gezamenlijk	Eén bestuurder kan NIET meer stemmen hebben dan de andere gezamenlijk Indien nu sprake is van meervoudig stemrecht EN 1 bestuurder heeft meer stemmen dan de andere tezamer, dan: statuten wijzigen, uiterlijk na 5 jaar (bestaande regeling is daarna nietig).
4	<i>Tegenstrijdig belang</i>	
	Geen wettelijke regeling Bestaande regelingen in de statuten welke anders luiden dan in de nieuwe wet zijn vanaf 1 juli 2021 niet langer geldig.	Bestuurder met tegenstrijdig belang mag niet deelnemen aan de beraadslaging of besluitvorming omtrent het desbetreffende onderwerp Indien nu regeling in statuten, deze toetsen aan de nieuwe wet.
5	<i>Benoeming op bindende voordracht</i>	
	Indien een dergelijke regling is opgenomen: In geval van 1 kandidaat beslist de ALV omtrent de benoeming	Indien een dergelijke regling is opgenomen: Als de voordracht 1 kandidaat betreft dan is die benoemd. (Bestaande regeling is nietig; statutenwijziging niet nodig)
6	<i>Bezoldiging bestuurders</i>	
	Niet geregeld (Opm. het bestuur zou zich zelf een bezoldiging kunnen toekennen)	De ALV kan bestuurders een bezoldiging toekennen. Mag ook anders, mits in de statuten geregeld.
7a	<i>Aansprakelijkheid, algemeen</i>	
	Een bestuurder is voor het geheel aansprakelijk ter zake van onbehoorlijk bestuur, tenzij hem mede gelet op de aan anderen toebedeelde taken geen ernstig verwijt kan worden gemaakt en hij niet nalatig is geweest in het treffen van maatregelen om de gevolgen van onbehoorlijk bestuur af te wenden. (Tot zover geen verschil; ter verduidelijking van de aansprakelijkheid volledigheidshalve opgenomen)	Een bestuurder is voor het geheel aansprakelijk ter zake van onbehoorlijk bestuur, tenzij hem mede gelet op de aan anderen toebedeelde taken geen ernstig verwijt kan worden gemaakt en hij niet nalatig is geweest in het treffen van maatregelen om de gevolgen van onbehoorlijk bestuur af te wenden.

7b	Aansprakelijkheid, bij faillissement	
Geen specifieke regeling. Algemene regel van toepassing.		Bestuurder is hoofdelijk aansprakelijk voor het tekort bij faillissement indien sprake is van onbehoorlijk bestuur (door de curator te bewijzen), tenzij die bestuurder kan aantonen dat het onbehoorlijk bestuur niet aan hem te wijten is.
8	Toezicht op het bestuur	
Wettelijke grondslag ontbreekt. Instellen van toezicht en de wijze waarop in de statuten op te nemen.		<i>Keuze:</i> <ul style="list-style-type: none"> ● geen toezicht ● binnen het bestuur (monistisch), verschil uitvoerende - niet uitvoerende bestuurders ● buiten het bestuur (dualistisch); Raad van Toezicht De keuze moet worden opgenomen in de statuten. (NB: RvT is dus niet mogelijk in monistisch model)

Wijzigingen door invoering Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR) per 1 juli 2021

Verschillen tussen het monistisch en dualistisch model

Monistisch

Moet worden vastgelegd in de statuten
Onderscheid uitvoerende- en niet uitvoerende bestuurders. Benoeming door ALV (zowel uitvoerende- als niet uitvoerende)
Toezicht berust bij **niet uitvoerende bestuurders**
Dagelijkse leiding bij uitvoerende bestuurders (soms directie genoemd)
Niet uitvoerende bestuurders vormen onderdeel van het Bestuur
Taakverdeling tussen uitvoerende en niet uitvoerende bestuurders
Niet uitvoerende bestuurders hebben geen specifieke taak; hoofdtak is het besturen in zijn algemeenheid
Niet uitvoerende bestuurders dragen verantwoorde-lijkheid voor alle bestuurshandelingen (waaronder die van uitvoerend bestuurders)
In de KvK inschrijving met toevoeging: uitvoerend of niet uitvoerend.
Rechtspersonen kunnen lid zijn van het bestuur
ALV kan bezoldiging toekennen
Voordeel: niet uitvoerend bestuurders zijn meer betrokken bij het dagelijks bestuur
Nadeel: bredere verantwoordelijkheden en daardoor grotere aansprakelijkheid.

Dualistisch

Moet worden vastgelegd in de statuten
Dagelijks bestuur draagt volledige verantwoordelijk-heid en aansprakelijkheid.
Toezicht berust bij de **Raad van Toezicht (RvT)**
Taken RvT:
toezicht houden op het beleid van het bestuur gericht op het belang van de vereniging adviseert gevraagd en ongevraagd het bestuur moet informatie van het bestuur krijgen moet ten minste 1x per jaar uitgebreid worden ingelicht omtrent beleid en risico's heeft toegang tot ALV en mag die adviseren doet voordracht bestuurders
RvT aansprakelijk bij faillissement indien onbehoorlijke taakvervulling
RvT leden mogen geen tegenstrijdig belang hebben met de vereniging
Alleen natuurlijke personen in de RvT
Meervoudig stemrecht is beperkt
RvT kan leden bestuur schorsen
ALV kan bezoldiging toekennen

Bestaande statutaire regelingen inzake bestuur en toezicht kunnen in principe worden gehandhaafd. Statutenwijziging niet vereist.

Indien nu een toezichthoudend orgaan aanwezig is moet worden nagegaan of dit orgaan kwalificeert als Raad van Bestuur of als Raad van Toezicht

Indien niet duidelijk: keuze maken en statuten wijzigen !